

ನೇಸರು

ತಿಂಗಳೋಲೆ
ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮುಂಬೈ

NESARU TINGALOLE

Vol XVIII - 1

ಜನವರಿ 2001

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ

ಸ್ವರ್ಧಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

2

ನೂತನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಗತ

3

ಸಂದರ್ಶನ :

ಒಳ್ಳೆಯದು ಯಾವಾಗಲೂ ಮೈನಾರಿಟಿಯೇ

-- ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್

● ಡಾ. ಜಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ

ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮಾದ್ಯಾರಕಾನಾಥ್

4

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅವತಾರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ

● ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್

7

ಸಂದರ್ಶನ :

ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. ನೆನಪಿಗೆ

● ಡಾ. ಜಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ

11

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಮೇಲೆ ಗದುಗಿನ ನಾರಣಪ್ಪನ ಪ್ರಭಾವ !

● ಸಿ.ಕೆ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾವ್

14

ಸುತ್ತಮುತ್ತ

16

The Mysore Association, Mumbai

393, Bhaudaji Road, Matunga, Mumbai-400 019.

Tel.: 402 46 47 • Grams: "KARUNADU"

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ

ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದಂತೆ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಹಾಗೂ 'ಅಟೋಟ ಸ್ಪರ್ಧೆ'ಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಡಿಸೆಂಬರ್ 9ರಂದು ಶನಿವಾರ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಹೊರ ಅವರಣ ಹಾಗೂ ಮೊದಲನೆ ಮಹಡಿಯ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಈ ವರ್ಷ ಮೊಟ್ಟ

'ಡ್ರಾಯಿಂಗ್' ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿ.ಜಿ. ಬಯ್ಯಂಗಾರ್ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಅನುರಾದ ಅವರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಶ್ರೀಮತಿ ತ್ರಿವೇಣಿ ಮೋಹನ್ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರಭಾ ಬಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರನ್ನು ತೀರ್ಪುಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ರಂಗೋಲಿ ಹಾಗೂ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಾದ

ನಾಮಗಳು, 'ಪಿಕ್ ಎನ್ ಸ್ಪೀಕ್' ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ನಡೆಯಿತು. 3 ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳಿಂದ 50 ವರ್ಷದ ಹಿರಿಯರ ತನಕ ಎಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಗೌರವ ಸೂಚಕವಾಗಿ ತೀರ್ಪುಗಾರರಿಗೆ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಚಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.

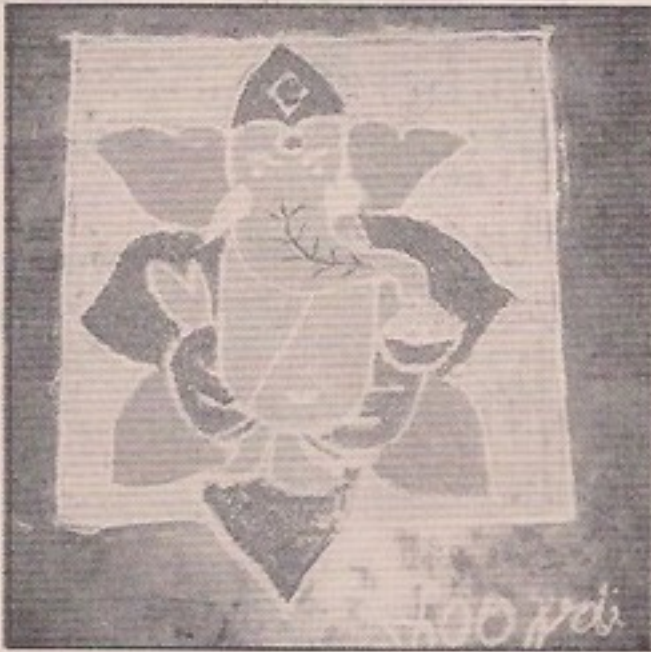
ಸಂಚಾಲಕಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸೀತಲಾಂ ಅವರು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ರಮಿಸುತ್ತಾ ಬಹಳ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ರಂಜನೀಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಡಿಸೆಂಬರ್ 10ನೇ ತಾರೀಖು ಭಾನುವಾರದಂದು ಸದಸ್ಯರಿಗಿಲ್ಲಾ ಆಟಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10 ಘಂಟೆಗೆ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಹಿರಿಯರು, ಕಿರಿಯರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷರು ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳ ಚಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲು ಹಿತವಾಗಿತ್ತು. "Running race", 'Potato race', 'aiming the Wicker', 'Lemon and Spoon', 'Book Balance', 'Shot put' ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಆಟಗಳನ್ನು ವಯೋಮಾನಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆಡಿ ದಣಿದವರಿಗೆ ತಂಪಾದ ಶರಬತ್ತನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆಟದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಎರಡು ದಿನವೂ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆದರು.

ಈ ಎರಡೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜೇತರಾದವರಿಗೆ ಡಿಸೆಂಬರ್ 31ರಂದು ಬಹುಮಾನ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

-- ರಮಾ ವಸಂತ್

ರಂಗೋಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಒಂದು ನೋಟ

ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 'ರಂಗೋಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ'ಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. 5 ವರ್ಷದಿಂದ 25 ವರ್ಷದ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ 'ಡ್ರಾಯಿಂಗ್' ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 'ರಂಗೋಲಿ' ಹಾಗೂ

ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಭಾ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಯಿತು. ಲಲಿತ ಕಾಲಾ ವಿಭಾಗದ ಸದಸ್ಯೆಯರು ತೀರ್ಪುಗಾರರನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ "ಶೋಕಗಳು", "ಫ್ಯಾನ್ಸಿ ಡ್ರೆಸ್" ಕನ್ನಡ ಭಾವಗೀತೆಗಳು, ದೇವರ

ಪ್ರತಿಭಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು.

ನೂತನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂತಸದ ಸ್ವಾಗತ

ಹೊಸ ವರುಷ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹುರುಪು. ಎಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸದ್ಯ ಮುಗಿತಲ್ಲವು ಈ ವರ್ಷ, ಇನ್ನೇನು ಹೊಸ ವರ್ಷ ಬರುತ್ತೆ ಅಂತ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮಾಸಿಕ ಸಮಾಧಾನ. ಈ ದಿನವನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ 'ವಿಶು' ಕೆಲವೆಡೆ 'ಪೊಂಗಲ್', 'ಗುಡಿಪಡವಾ', 'ಸಾಲಮುಬಾರಕ್' ಎಂಬ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಯುಗಾದಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ಯುಗಯುಗಾದಿ ಕಳೆದರೂ ಯುಗಾದಿ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ" ಎಂಬಂತೆ ಯುಗಯುಗಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟು ಯುಗಾದಿಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದವೋ !

ಹಾಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ಪ್ರಕಾರ ಜನವರಿ 1ರಂದು ಹೊಸ ವರ್ಷ ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ "ಜನ್ ಜನ್ಮದ ಕಳೆದರೂ ಜನ್ಮದ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ" ಎಂದು. ಒಂದು ವರ್ಷ ಎನ್ನುವುದು ಎಷ್ಟು ಬೇಗ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತದೋ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಜನವರಿ 1ನೇ ತಾರೀಖನ್ನು ಅನೇಕ ಕಡೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂಭ್ರಮದ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಕೋರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ವರ್ಷವೂ ಪ್ರತಿವರ್ಷದಂತೆ Dec. 31ರ ರಾತ್ರಿ 7-30ಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪುಟಾಣಿ "ಪೃಥ್ವಿ"ಯ ಗಣಪತಿ ಸ್ತೋತ್ರದೊಡನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಸಂಚಾಲಕರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪ್ರಸಾದರು ಸ್ವಾಗತ ಭಾಷಣ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ನಂತರ "ಶ್ರೀ ದೀಪಕ್ ಪಾಟೀಲ್"ರವರಿಂದ ಒಂದು "ವ್ಯಾಜಿಕ್ ಷೋ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಸಾದರವರು ಜಾದೂಗಾರನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಜಾದುವಿನಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಸಮೋಹ ಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೋ ! ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಕರ್ಷಣೀಯ ನಂತರ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ನಡೆದ 'Talents Day' ಮತ್ತು 'Sports Day' ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜೇತರಾದವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಹಿರಿಯ ಸದಸ್ಯೆ ಶ್ರೀಮತಿ

'ಸೀತಮ್ಮ ರಾವ್'ರವರು ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅಮೇಲೆ ಕು|| ಮೇಘಾ ಮತ್ತು ಅವಳ ಸಂಗಾತಿ ಸೇರಿ "Musical Housie" ಎಂಬ ಅಟದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಈ ಬಗೆಯ ಅಟವು ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿ ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಟಿಕೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅನೇಕರಿಗೆ ಬಹುಮಾನಗಳು ಬಂದವು, ಅಟವು ಬಹಳ ಮನರಂಜನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಹಸಿವನ್ನು ಮರೆತು ಅಟದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ತುಂಬಾ ಹಸಿದವರು "ಹಸಿವೆಯನ ತಾಳಲಾರೆ ಕಾಪಾಡಯ್ಯ ಶಿವನೇ" ಎಂದೂ "ಗೋವಿಂದ - ಗೋವಿಂದ" ಎಂದು ದೇವರ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮೊರೆ ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಬೇಗ ಊಟಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಬಹಳ ಚಳಿ ಇದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲನೆ ಮಹಡಿಯ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಪುಷ್ಕಳ ಭೋಜನ ಎಲ್ಲರೂ ಆನಂದಿಸಿದರು. ನಂತರ ಎರಡು ಮನರಂಜನೀಯ ಅಟಗಳು, 1) ರ್ಯಾಫಲ್ ಡ್ರಾ, 2) ಹೌಸಿ,

ರಾಫಲ್‌ಗೆ ಒಳ್ಳೆ 'T-Shirt'ಗಳನ್ನು ಬಹುಮಾನವನ್ನಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಬಹುಮಾನ ಬಂದವರು ಎಲ್ಲರ ಹರ್ಷೋದ್ಧಾರ ಕೇಕೆಗಳ ಸಂಭ್ರಮದ ಮಧ್ಯೆ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ನಂತರ 'ಹೌಸಿ' ಇದು ಮುಗಿಯುವ ವೇಳೆಗೆ 12 ಘಂಟೆಗೆ 5 ಸೆಕೆಂಡುಗಳು ಬಾಕಿ ಇದ್ದವು. ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ್‌ರವರು 5 ಸೆಕೆಂಡ್‌ಗಳಾದ ಬಳಿಕ 'New Year' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಸ ವರುಷದ ಶುಭಾಶಯಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹರ್ಷಚಿತ್ತರಾಗಿ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಶ್ರೀ ದೀಪಕ್ ಪಾಟೀಲ್ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಸೀತಮ್ಮ ರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ಪುಷ್ಕಳಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ವಂದಿಸಿದರು.

- ರಮಾವಸಂತ್

PROGRAMME

Sunday 28th January 2001

3-00 p.m. to 6-00 p.m.

MAGHI GANAPATHI POOJA

And

SHRI SATYANARAYANA

POOJA

6-00 p.m.

INAUGURAL FUNCTION

OF

ASSOCIATION'S

Platinum Jubilee

7-00 p.m.

Prasad Viniyoga

Members wishing

to perform sevartha should

contact the office

FOR ALL YOUR DOMESTIC AND INTERNATIONAL TRAVEL ARRANGEMENTS

CONTACT

AUGUST TRAVEL SERVICE

Agents For
INDIAN AIRLINES &
JET AIRLINES

REGD. OFFICE :
3/15, ASHIANA, SECTOR 17,
VASHI, NAVI MUMBAI
PHONES : 789 1970 * 789 1972
789 2451

GRAMS : AUGTRASERV

ALSO AT :
2/16, KABBUR HOUSE,
SION (E), MUMBAI-400 022.
PHONES : 407 2984 * 409 3573
407 7750

ಒಳ್ಳೆಯದು ಯಾವಾಗಲೂ ಮೈನಾರಿಟಿಯೇ - ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್

ವಿದ್ಯಾಲಂಕಾರ ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತನಾಮರು. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾಂಡ ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಕೃಷ್ಣ ರಾಮಚಂದ್ರ ರಾವ್ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರು. ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾತ್ರಿಗೆ, ಸರಳ ನಿರಾಡಂಬರ ಶುಚಿಜೀವನಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿರುವ ಅವರು ಬಹುಭಾಷಾ ವಿಶಾರದರು. ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಪಾಲಿ, ಲ್ಯಾಟಿನ್, ಜರ್ಮನ್, ಗ್ರೀಕ್, ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ, ಹಿಂದಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನೇಪಾಳಿ ಹೀಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಹದಿನೈದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಲೀಸಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಬಲ್ಲ ಹಿರಿವೆಂಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾಸರಂದರ ಇವರು ಎಂದು ನಾವು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೆಸರೆತ್ತಿ ಕರೆಯಲು ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದವರು. ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್. ಕನ್ನಡ ಕವಿಯೊಬ್ಬ

“ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಿಣತನ್, ಅಲಂಕಾರ ಪರಿಚಿತನ್
ಅನೇಕ ರಸ ನಿಪುಣನ್, ಅಭಿದಾನ ಪ್ರವೀಣನ್
ಎಲ್ಲಾ ಕಲಾಕುಶಲನೆನಿಪಾತಂ ಕವೀಶನ್”

ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ನಾವು 'ಪ್ರೊ. ಸಾಕ್ಷರಾ' ಅವರಿಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗೀತ ತಜ್ಞರು. ಉತ್ತಮ ಚಿತ್ರಕಾಲವಿದರು. ಅಪ್ರತಿಮವಾಗ್ನಿಯೂ ಹೌದು. ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯರಾಯರು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ, ಭುವನದ ಭಾಗ್ಯ. ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಲು ಅವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಕಾಲ ಉಳಿಯಬಲ್ಲ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಕನ್ನಡ ವಾಚ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದ ಧೇವಾಲಯಗಳ ನೆಲೆ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲೆಗಳು, ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಆಳ್ವಾರರ ನುಡಿ ಮುತ್ತುಗಳು, ಭಾರತೀಯ ದೇವಾಲಯದ ಜನಪದಮೂಲ, ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತ 'Development of psychological thought in

India', ಶ್ರೀ ತತ್ವನಿಧಿ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್, ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಳ - ಅಗಲಗಳನ್ನು ನಾಡಿಗೇ, ನಾಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿಗೂ ಅವರು ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಪರಂಪರೆ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾಣ, ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಪಿರಮಿಡ್ಡಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಾಗಾರಾಧನೆ ಭೂತಾರಾಧನೆಯವರೆಗೂ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲ, ಚಿಂತನೆಗೀಡು ಮಾಡಬಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಶಿಲ್ಪ ಬಲ್ಲ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಅರಿಗಿದೆ. ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ಆರ್. ಅವರಂತಹ ಜನ

ಕಲಾವಿದ ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್
ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಈ ಚಿತ್ರ

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಡುವ ದೀಪಗಳು. ಅವರು ಬಂದೆಡೆ ವೈಶಾಖದಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊತ್ತ ತಂಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಂತೆ. ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಆರೋಗ್ಯಕರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಮಾನವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇಂತಹ ಜನ ಎಂದರೆ ಅದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅತ್ಯುಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಅವರ ನುಡಿ, ಅವರ ನಡೆ, ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಹೊರಗಿನ ಕೆಲಸ ಎಲ್ಲವೂ ಸದ್ವಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳು. ಬೌದ್ಧಿಕತೆ, ಹೃದಯವಂತಿಕೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಜೀವನ ಪ್ರೇಮ, ಉತ್ಸಾಹ, ಬತ್ತದ

ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಅವರು ನಡೆದಾಡುವ ವಿಶ್ವಕೋಶವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಶ್ರೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರ ರಾವಂ ಅವರು ಈ ಬಾರಿಯ ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಬಂಗಾರ ಹಬ್ಬದ ದತ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಲು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಸಹೋದರಿ ಸುಮಾದ್ವಾರಕಾನಾಥ್ ಹಾಗೂ ನಾನು ನ್ಯಾಯಧೀಶ ಬಿ. ಎನ್. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಸಂವಾದದ ಕೆಲವು ವಿವರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕಿದ್ದೇವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವತ್ತು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಪಾಯದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿದೆ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಉತ್ತರ : ಬಿಂಡಿತ ಇಲ್ಲ. ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಸಾಗಿ ಬಂದ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರವಾಹ ನಿರಂತರವಾದುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಲನಶೀಲವಾದುದು. ಪರಸ್ಪರ ಆದಾನ ಪ್ರದಾನ ಇಲ್ಲಿ ಸಹಜ. ನಮ್ಮ ನಗರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿವೆ. ಆದರೂ ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಉಳಿದು ಬೆಳೆದು ಬಂದುದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ. ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಆರಾಧನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅವರ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಇಂದಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಯಂತ್ರಯುಗದಲ್ಲಿ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾದಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ನಮ್ಮದಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಯಾರೂ ಕಡೆಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿಗೆ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಶ, ಒಳ್ಳೆಯದು ಮೈನಾರಿಟಿಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಇದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಧರ್ಮದ ಕಡೆಗಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು ಐವರು. ಆದರೆ ಕೌರವರು ನೂರು ಮಂದಿ. ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ

ಶಿಶುನಿವಾರಲ್ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ನಿರ್ದೇಶನಗಳು

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವೇದ ವೇದಾಂತಗಳ ಕುರಿತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕುರಿತು ನಿವೇಶಿಸಿರಿ.

ಉತ್ತರ : ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜ. ಇವತ್ತು ಹಣ ಸಂಪಾದನೆಯಿಂದೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾರವನ್ನು ಉಣಬಡಿಸುವ ತಿಳಿಹೇಳುವ ಕೆಲಸಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಬೇಸರದ ಸಂಗತಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕುರಿತು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು ?

ಉತ್ತರ : ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳು ಲೋಕಮುಖ್ಯ ತಿಳಿಯುವಂತಾಗಿವೆ. ವಿದೇಶಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು

ಅರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಲೋಪದೋಷಗಳಿವೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ನೋಡಿದರು. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅವರಿಗೆ ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬಂದುದಲ್ಲ. ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆರಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿದರು. ಪ್ರವಾಸಿಗರಂತೆ ಅವರು ಕಂಡರು. ಯಾವುದನ್ನೇ ಆಗಲಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡಬೇಕು, ಸರಿ, ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ದೂರನಿಂತು ಹೇಗೆ ನೋಡುವುದು? ಒಡಲಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದುದನ್ನು ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆ

ದಿಂದ, ತುಟ್ಟಭಾವದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಏನು ಬೆಲೆಯಿದೆ? ಎಲ್ಲವೂ ಮತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪುವುದು ಕಷ್ಟ. ಧರ್ಮ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿದರೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೂ ಅದೇ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ನೀವು ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಯೂಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ವಿಶ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ಕೊಡುಗೆ ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಇದು ಸಮಂಜಸವೇ?

ಉತ್ತರ : ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೇ ಅಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಪೇಕ್ಯಪಿಯರ್‌ನ ಹೆಸರು ಕೇಳದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೂ ಇವೆ. ಆಯಾಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕವಿಗಳು ಮುಖ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಭಾಷೆ, ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜಾಗತಿಕರಣದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಂಬಂತೆ ಮಾತನಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಕಾಳಿದಾಸ, ಭಾಸ, ಬಸವಣ್ಣ, ಪುರಂದರ ದಾಸ ಮೊದಲಾದವರು ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧನೆ ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗಂತೂ ಮಹತ್ವದ್ದೇ. ನಾಲ್ಕುಕಾಲ ಉಳಿಯಬಲ್ಲ, ಕಲಾತ್ಮಕ, ಚಿರಂತನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ನಮ್ಮ ಯುವ ಜನಾಂಗ ಹಾದಿ ತಪ್ಪುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ?

ಉತ್ತರ : ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು, ಯಾವುದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಹೇಳುವುದು, ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಡುವುದು ಈಗ ಜರೂರಿನ ಸಂಗತಿ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಬಲ್ಲದು. ಕುತೂಹಲವಿರಬೇಕು. ಜೀವನೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನಾವು ಎಂದೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಆಸಕ್ತಿ ಪ್ರಯತ್ನವಿದ್ದರೆ ಏನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಸಂದರ್ಶನ : ಡಾ. ಜಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ

ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮಾದ್ಯಾರಕಾನಾಥ್

KARNATAKA TOURISM INFORMATION CENTRE

MSIL has opened a full-fledged Karnataka Tourism Information Center at World Trade Center promotion of Karnataka Tourism and equipped to extend the is following services :

- Booking of Hotel & Resorts in the entire Karnataka
- Conducting package tours of entire Karnataka, Kodaikanal, Ooty, Madurai, Palani and Tirupathi.
- Air Ticket bookings of both Domestic and International
- Booking of Hitech and A.C. Buses to various places of Karnataka.

Mysore Sales International Limited has been promoting various products from Karnataka like : a) KSIC - Pure Silk Sarees b) Priyadarshini - Handloom & Zari Sarees c) Cauvery rage of pure Sandalwood articles d) Vidya Student Note Books, since a decade.

Readers may extend their patronage and avail the above services from the following office/showrooms.

- MSIL SILK EMPORIUM & KARNATAKA TOURISM INFORMATION CENTRE
Shop No. 3, World Trade Centre, Cuffe Parade, Colaba, Mumbai-400 005.
Tel. Fax No. 218 16 58
Tel. No. 218 4952
- MSIL SILK EMPORIUM
Shop No. 4/5, Arun Chambers, Tardeo Main Road, Mumbai-400 034.
Tel. No. 495 13 04 / 494 6293
Tel-Fax No. 494 7514

E-MAIL ADDRESS: eximsale@bom3.vsnl.net.in

YOUR SUGGESTION PLEASE !

Dear Member,
As you might be aware, 2001 happens to be the 75th year of the Association. It is only fitting that we celebrate the Platinum Jubilee of the Association. suitably and dedicate ourselves to serving the society. The Managing Committee of the Association invites suggestions from the members in this regard. Please do send in your suggestions to our Office.

Hon. Secretary

ದಿವೆಂಬರ್ 21 ಮತ್ತು 22ರಂದು, ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಬಂಗಾರ ಹಬ್ಬದ ದತ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಲಂಕಾರ ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನಿತ್ತರು.

ಪ್ರೊ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ದೀಪಬೆಳಗಿಸಿ ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಕಿರು ಸಭಾಗೃಹವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮುಂಬೈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಡಾ. ತಾಳೆಜೆ ವಸಂತಕುಮಾರ್.

ಶ್ರೀ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪ್ರೊ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರಿಗೆ ತಾಲು ಹೊದಿಸಿ ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಕಿರು ಸಭಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಒಂದು ದೃಶ್ಯ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅವತಾರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ

ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್

ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಎಳೆಗಳು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದು ಈಗ ಬಡಿಸಲಾಗದ ಗೋಚಾರವಿದೆ. ಅದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದೆ, ಹಲವರು ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ದಿಟವಾಗಿ ಇದ್ದನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಸಂಶಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರಂತೂ ಅಂಥವನು ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಕಲ್ಪನೆ, ಕವಿಸಮಯ, ತಾತ್ವಿಕಪ್ರತಿಮೆ ಅಷ್ಟೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪುರಾಣಗಳ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಹೋದರೆ ಈ ಸಂಶಯವಾಗಲಿ ನಿರ್ಣಯವಾಗಲಿ ಸಾಧುವೆಂದೇ ತೋರುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತಿತರ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ (ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ವಾಙ್ಮಯಗಳು : ಪಾಣಿನಿ, ಪತಂಜಲಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ : ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಕ್ಕಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ) ಕೃಷ್ಣನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ, ಅವನ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥೂಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಸಂಭಾವ್ಯತೆಯೂ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕುಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಪುರಾಣದ ಅದ್ಭುತ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಾರದು ಅಷ್ಟೆ. ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವಂಥ ವಿವರಗಳಲ್ಲ ಅವು.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದೊಂದನೆ ಗುಣಗಳಿದ್ದರೂ ಲೋಪದೋಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ವ್ಯಾಮಿಶ್ರಸ್ವಭಾವದವನು ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಮೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದೇ ಅವನನ್ನು ಅವತಾರಪುರುಷ, ಲೀಲಾಮಾನುಷವಿಗ್ರಹ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವುದು. ಅವತಾರ, ಐತಿಹಾಸಿಕತೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವೆಂದೇನಿಲ್ಲ. ರಾಮಾಯಣದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಅವತಾರಪುರುಷನೇ. ಆದರೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳು ರಾಮಾಯಣದುದ್ದಕ್ಕೂ ಅವನ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಮನಿಗೆ ದೊರೆತ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳ ಮನೋಧರ್ಮ ಬೇರೆ, ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದೊರೆತ ವ್ಯಾಸರ ಮನೋಧರ್ಮ ಬೇರೆ. ರಾಮಾಯಣವು ಕಾವ್ಯವೆಂದಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕಗುಣವಿದೆ; ಮಹಾಭಾರತ ಇತಿಹಾಸವೆಂದಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕವಿಸಮಯನಗಳು ತುಂಬಿವೆ.

ಆದುದರಿಂದಲೇ ರಾಮಾಯಣ ಹೆಚ್ಚೂ ಕಡಮೆ

ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತು; ಮಹಾಭಾರತ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿತು. ರಾಮನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಆದಿಕಾವ್ಯದಲ್ಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ; ಪುರಾಣಗಳು ಅದನ್ನು ಮಾರ್ಪಾಡಿಸಲು ತೊಡಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮಸುಕಾಗಿದ್ದು, ಪುರಾಣಗಳು ಅದರ ಮೇಲೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿವೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಮ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಲೋಕೋತ್ತರವಾದರು, ಆದರೆ ಲೋಕಾತೀತವಲ್ಲ. ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೂ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವವೇ; ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಭವ್ಯತೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಪರಿಪೂರ್ಣರು ಎನ್ನಲಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ, ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಅವರು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದರು. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಾಡುವ ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಮೆರೆದರು; ಅವರಿಂದ, ಆದರ್ಶದಿಂದ, ಉಪದೇಶದಿಂದ ಉಪಕೃತರಾದ ಜನ ಅವರನ್ನು ಅವತಾರಗಳೆಂದು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದರು. ನಾಡಿಗೆ ನಾಡೇ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವರ ನೆನಪನ್ನು ಆದರಿಂದ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ಈ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವತಾರವೆಂದರೇನು? ಪುರಾಣಗಳೇನೋ ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸುವುದೇ (ಭೂಭಾರಾವತರಣ) ಅವತಾರದ ಉದ್ದೇಶವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರವಾಗುವುದು ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ, ಅಸುರರಿಂದ, ದಾನವರಿಂದ, ಇವರನ್ನು ಕೊಂದಲ್ಲದೆ ಭೂಮಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿರದು. ಇವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಮನುಷ್ಯರಿಂದಾಗಲೀ, ದೇವತೆಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ರಾಕ್ಷಸರ ಬಲ ದೇವತೆಗಳಿಗಿರದು; ಅಸುರರ ವೀರ್ಯ ಮಾನವರಿಗಿರದು. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತ ತನ್ನ ಅವ್ಯಕ್ತ, ಪರಾನೆಲೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬರಬೇಕು. ಇದೇ ಅವತಾರ. ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದಾಗ ವ್ಯಕ್ತವಾದ, ಮೂರ್ತ ರೂಪವನ್ನು ತಳೆಯಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ 'ನೃಸಿಂಹ' ಮೊದಲಾದ ಮೃಗರೂಪಗಳೋ, ವಾಮನ, ಪರಶುರಾಮ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಕಲ್ಕಿ ಮೊದಲಾದ ಮಾನವರೂಪಗಳೋ

ಆಗಬಹುದು. ರೂಪ ಏನಾದರೂ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸುವುದೇ ಉದ್ದೇಶ. ಒಂದೊಂದು ಅವತಾರದಲ್ಲೂ ಅಸುರನಿಗ್ರಹ, ರಾಕ್ಷಸಸಂಹಾರ, ದಾನವದಮನಗಳನ್ನೇ ಕಾಣಬೇಕು. ಆದರೆ ಬುದ್ಧ, ಕಪಿಲ, ವರನಾರಾಯಣರು, ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಮೊದಲಾದ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯೋಜನವಿರದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯೇ ನೇರವಾದ ಉದ್ದೇಶ. ದುಷ್ಟರ ದಮನದಿಂದಲೂ ಶಿಷ್ಟರ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಿ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆಯೆನ್ನಿ, ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಹಲವು ಪುರಾಣಗಳು ಎಣಿಸುವಾಗ ನೇರವಾಗಿಯೇ ಬಳಸಾಗಿಯೇ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಹೇಳಿಸಿರುವ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರಷ್ಟೆ...

“ಯದಾ ಯದಾ ಹಿ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಗ್ಲಾನಿರ್ಭವತಿ ಭಾರತ |
ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಮಧರ್ಮಸ್ಯ ತದಾತ್ಮಾನಂ ಸೃಜಾಮ್ಯಹಂ ||
ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ವಿನಾಶಯ ಚ ದುಷ್ಪತಾಂ |
ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಾಯ ಸಂಭವಾಮಿ

ಯುಗೇ ಯುಗೇ ||”

ಧರ್ಮ ಮಸುಕಾದಾಗ, ಅಧರ್ಮ ಮೇಲೇರಿಬಂದಾಗ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು, ದುರ್ಜನರನ್ನು ದಂಡಿಸಲು ಭಗವಂತ ತನ್ನನ್ನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವತಾರವೆಂಬ ಮಾತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇದು ಅವತಾರದ ಸಂಗ್ರಹನಿರೂಪಣೆಯೇ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ, ಅಂಶ, ಆವೇಶ ಮೊದಲಾದ ವಿಭಾಗವೇನು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವತಾರದ ಸ್ವರೂಪವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವತಾರವೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂಬ ಸೂಚನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಪೌರಾಣಿಕರ ಒಕ್ಕಣೆ.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಬುದ್ಧನೆಂಬವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಉಳಿದವೆಲ್ಲ ದುಷ್ಟದಮನಕ್ಕಿಂದು ಸಿದ್ಧವಾದುದೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ. ಈ ಒಂದೊಂದು ಅವತಾರದಲ್ಲೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ

ಕೆಲವು ಅಸುರರ ನಿಗ್ರಹ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ, ವಾಮನ ಎಂಬ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪ್ರಧಾನವಾದರೂ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಪರಶುರಾಮ, ಕಲ್ಕಿ ಈ ಅವತಾರಗಳು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಗಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕೆ ರಾಮಾವತಾರ ರಾವಣನ ಸಂಹಾರಕ್ಕಿಂದು, ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ ಕಂಸ - ಜರಾಸಂಧರ ದಮನಕ್ಕಿಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವತಾರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆದರ್ಶ, ಅಭಯ, ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದೇ ಉದ್ದೇಶವೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯೆಂಬ ವಿಶಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವತಾರದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಅಸುರರ ಉಪಟಳವೇ ಇರುವುದೆಂದೂ ಹೇಳುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ಸರ್ಗಾದಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಳಿಸಿಹೋಗುವುದು ಸಹಜವೇ; ಗೀತೆಯಲ್ಲಿಯೇ 'ಮಹತಾ ಕಾಲೇನ ನಷ್ಟಃ' ಎಂಬ ಮಾತಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಇದಕ್ಕೆ ರಾಕ್ಷಸರೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪುರಾಣಕಾರರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಸುರ ಸಂಹಾರವೇ ಅವತಾರದ ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದು ಕಂಡಿತು. ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ, ವಾಮನ, ರಾಮ ಈ ಅವತಾರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಅಸುರನೇ ಕಾರಣವಾದುದು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ, ಪೂರ್ಣಾವತಾರವೆಂದೋ ಏನೋ, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಅಸುರರ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅವನ ಬಾಲಲೀಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಸುರಸಂಹಾರಗಳೇ; ಕೌರವರ ವಿನಾಶಕ್ಕಿಂತಲೇ ಅವನು ಅವತರಿಸಿದ್ದು! ಅವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಂದ ಸತ್ತ ಅಸುರರ ಸಂಖ್ಯೆ ತುಂಬ ದೊಡ್ಡದು. ಪತಂಜಲಿಯಂಥ ಪ್ರಾಚೀನರಿಗೆ ಪರಿಚಯವಿದ್ದುದು ಕಂಸವಧೆಯೆಂದೇ. ಜೈನವಾಚ್ಯಯದ ಹಿಂದಲ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಭೀಮನಿಂದಾದ ಜರಾಸಂಧನ ವಧೆಯೂ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿದೆ. ಇಷ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಅವನು ಕೊಂದಂತೆ, ಕೊಲ್ಲಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಮುಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೂ, ಕಂಸ-ಜರಾ ಸಂಧರು ಅಸುರರೇನಲ್ಲ; ಮನುಷ್ಯರೇ, ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನೆಂಟರಾಗಿದ್ದವರೇ, ಅಸುರರನ್ನು ಸಾಯಿಸದೆ ಅವತಾರವೆಂಥದು? ಆದ್ದರಿಂದ ಪುರಾಣಕಾರರು ಪ್ರೂತನಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿ, ಶಕಟಾಸುರ,

ತೃಣಾವರ್ತನೆಂಬ ಅಸುರ, ಕಾಲಿಯನೆಂಬ ದಾನವ, ನಿಕುಂಭನೆಂಬ ದೈತ್ಯ, ಧೇನುಕಾಸುರ, ಪ್ರಲಂಬಾಸುರ, ನರಕಾಸುರ, ಬಾಣಾಸುರ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನು ಕೊಂದ ಮಾನವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಶಿಶುಪಾಲ, ಸಾಳ್ಯ, ಪೌಂಡ್ರ, ದಂತವಕ್ರ, ವಿದೂರಥ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದರು. ಹೇಗೂ ಇತಿಹಾಸದ ಕುಟ್ಟುಪಾಡು ಪುರಾಣಕ್ಕಿರದಷ್ಟೆ?

ಪುರಾಣಗಳು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಅಪಚಾರ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಬಲರಾಮನನ್ನೂ, ಬೀರ್ಮಾರ್ಜನನನ್ನೂ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನು ಕೌರವರ ವಿನಾಶಕ್ಕೇ ಮೂಲಕಾರಣನಾದನೆಂದು ಪುರಾಣಗಳ ಒಕ್ಕಣೆ; ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕಪಟ, ಸುಳ್ಳು, ಮೋಸ, ಚಾಡಿ, ಚಿತಾವಣೆ, ಪ್ರಲೋಭನೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡನೆಂದೂ ಅಂಜದೆ ಅಳುಕದೆ ಹೇಳಿವೆ! ಪೂರ್ಣಾವತಾರದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಅವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು! ಜಯಾಖ್ಯಸಂಹಿತೆಯಿರಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಏನೇನೂ ಸಮರ್ಥನೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧವಾಗದಂತೆ ತಡೆಯುವುದೇ ಕೃಷ್ಣನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದಿತೆಂದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ವಿರಾಟಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ವಿವಾಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ರಾಜರೆದುರು ಕೃಷ್ಣ ಪಾಂಡವರಿಗಾದ ಅನ್ಯಾಯದ ಮಾತನ್ನೆತ್ತುತ್ತಾನೆ; ಕಡೆಗೆ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಿರೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನೂ ಕರ್ಣನನ್ನೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಯುದ್ಧ ತಪ್ಪಲಿ, ಯುದ್ಧ ನಡೆದು ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಸಾಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅರ್ಧ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗದೇ ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನ ವಾದ. ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೊಂಡತನದಿಂದ ಯುದ್ಧ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ; ಕೃಷ್ಣನ ಕಪಟದಿಂದಲ್ಲ.

ಯುದ್ಧಿರನ ರಾಜಸೂಯಯಾಗದ ಸಂದರ್ಭ ದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಳೆಯ ವೈರವನ್ನು ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂದು ಯುದ್ಧಿರನನ್ನೂ ಭೀಮಾರ್ಜುನರನ್ನೂ ಮಗಧದ ರಾಜ ಜರಾಸಂಧನ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಗಟ್ಟಿದವನು ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಕುಖ್ಯಾತಿಯಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಓದಿನೋಡಿ. ಜರಾಸಂಧನ ಸಾವು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇಷ್ಟವೇ ಇಲ್ಲ, ನೂರಾರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ರುದ್ರನ ಬಲಿಗೊಂದು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ದುಷ್ಟ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಅವನು ಸಾಯಿಸಿದ್ದರೂ ತಪ್ಪೇನು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ

ಕೃಷ್ಣ ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು ಈ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೆಂದಷ್ಟೆ. ಅವರನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಯಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಲು ಜರಾಸಂಧ ಒಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಅವನು ಸಾಯಬೇಕಾದ ಕಾರಣವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕೃಷ್ಣನೇ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ; ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ಕಡೆಯವರೆಗೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಜರಾಸಂಧನ ವಧೆಯಾಗುವಾಗ, ಇತರರು ಯಾರೂ ಸಾಯದಿರಲೆಂದು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯದೆ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಳೆಯ ವೈರ ಜರಾಸಂಧನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಅಷ್ಟೆ; ಕೃಷ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟರವೇಲೆ ಅವನು ಪಾಂಡವಪಕ್ಷ ಪಾತಿಯೆಂಬುದೂ ಮಹಾಭಾರತದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವನು ಸರ್ವತ್ರಸಮದರ್ಶಿ, ಕೌರವರು ವೃಥಾ ಬವಣೆಗೀಡಾಗುವುದು ಬೇಡೆಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೇನು ದಾರಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಾಗ ಧರ್ಮದ ಕಡೆ ಒಲಿದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟೆ. ಆಗಲೂ ತಾನು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋರಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ವತಃ ವೀರ; ಅವನೇ ಯೋಧನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರೆ ಮಹಾಭಾರತಯುದ್ಧ ಮೂರು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಯುದ್ಧವೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಬೇಡವಾದ ವಿಷಯ; ಇದನ್ನು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಎತ್ತು ಆಡುತ್ತಾನೆ.

ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧ ನಡೆದದ್ದು ಕೃಷ್ಣನಿಂದಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪುರಾಣಕಾರರು ಕಾಣಿಸಿರುವಂತೆ ಅವನು ಕಪಟನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರಿಯೆಂದಾಗಲೀ, 'ಪಾಂಡವಾನಾಂ ಹಿತಾರ್ಥಾಯ ಕೌರವಾನಾಂ ವಿನಾಶಾಯ,' ಕೃಷ್ಣಜನ್ಮವೆಂದಾಗಲೀ ಬಗೆಯಬಾರದು. ಅವತಾರದ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಇದಲ್ಲ. ಅವತಾರವಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಹಜವಾದ 'ನಿರ್ದೇಶಾಖಿಲಸದ್ಗುಣ'ತ್ವ ಮರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. 'ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ರೂಪವಾದರೂ ದೇಹೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಪ್ರಸಂಗವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಷ್ಟೆ' ಎಂದು ಪರಮಶ್ರುತಿ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ, ಮನುಷ್ಯದೇಹಕ್ಕೆ ಕರ್ಮ-ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಒದಗುವ ರಾದ್ಯೇಶಾದಿಗಳ ಸೋಂಕಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ. ಪರಮೋಪನಿಷತ್ತು 'ವರ್ಜಿತಃ

ಸರ್ವದೋಷೈರ್ಯೋ ಗುಣಸರ್ವಸ್ವ
ಮೂರ್ತಿಮಾನ್ ಎಂದು ಭಗವಂತನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು
ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಇದು ಅವತಾರದಲ್ಲೂ
ಉಳಿದುಬರಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ ವಾತ್ಸ
ಅವತಾರದಿಂದ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾನೆಯಾದೀತು.

ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶವಿರಬೇಕೆಂದು
ತಾತ್ಪರ್ಯ. ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ರಾಮನನ್ನು
ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳು ವಿಗ್ರಹವಾನ್ ಧರ್ಮ', 'ರಾಮಃ
ಸತ್ತುರೂಪೋ ಲೋಕೇ' ಎಂಬುದಾಗಿ
ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನೂ
ಹೀಗೆಯೇ ಇರಬೇಕಷ್ಟೇ? ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತ
ಭಾಗಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರೆ ಕೃಷ್ಣ ಹೀಗೆಯೇ
ಇದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಾನು ಹೇಣಗಾಡುವುದು
ಎಂಬುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಹೆಚ್ಚಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೂ
ಧರ್ಮವೇ ಮೈವೆತ್ತಿ ಬಂದಂತೆ ಇದ್ದಾನೆ;
'ವಿಗ್ರಹವಾನ್ ಧರ್ಮಃ' ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ
ಅಡ್ಡಾಡುವ ಜನರ ನಡುವೆ ಅವನಷ್ಟು ಸತ್ತುರೂಪನಾದ
ಬೇರೊಬ್ಬನನ್ನು ಕಾಣಲಾರವು. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ
ಅವನಾಡುವ ಮಾತು ಅವನಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಲಾರದೆ?
'ಯದ್ಯದಾಚರತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ತತ್ರದೇವೇತರೋ ಜನಃ |
ಸ ಯತ್ಕರ್ಮಣಾ ಕುರುತೇ

ರೋಕಸ್ತದನನುವತರ್ತತೇ ||' (3.31)

ಅವನೇ ಕಪಟಿಯಾದರೆ, ವಂಚಕನಾದರೆ,
ಲಂಪಟನಾದರೆ ಯಾವ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಜನರೆದುರು
ತೋರಿಸಿಯಾನು?

ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಇದೆ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವೆಂದು ಎಣಿಸುವಾಗ, ಮತ್ಸ್ಯ,
ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನೃಸಿಂಹಗಳಂತೆ ಅಲ್ಲ; ರಾಮನಂತೆ,
ಬುದ್ಧನಂತೆ ಎನ್ನುವುದು. ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ
ಅವತಾರದ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡವನು
ಕೃಷ್ಣ. ಭಗವಂತನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ, ಅವನ
ಮನುಷ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ
ಕಳೆಯಿದೆ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರಕವಾದ
ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲೇ ಅವನ
ಬಾಯಿಲ್ಲೇ ಬಂದಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನು
ಗಮನಿಸಿ....

ಯದ್ಯದ್ವಿಭೂತಿಮತ್ ಸತ್ತಂ

ಶ್ರೀಮದೂರ್ಜಿತಮೇವ ವಾ |

ತತ್ರದೇವಾವಗಚ್ಚ ತ್ವಂ ಮಮ

ತೇಜೋಂ ಶಸಂಭವಂ ||' (10.41)

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಮೆಯಿರುವುದು, ಸಂಪದ್ಭಕ್ತ
ವಾದುದು, ಉರ್ಜಿತವಾದುದು ಏನೇನಿದೆಯೋ
ಅವೆಲ್ಲ ಭಗವಂತನ ತೆಜಸ್ಸಿನ ಅಂತದಿಂದ
ಒದಗಿದುದೇ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಶ್ಲೋಕದ ತಾತ್ಪರ್ಯ.
ಕೃಷ್ಣನ ಬದುಕನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಬಗೆಯ
ದಿವ್ಯವಾದ ವಿಭೂತಿ ಅವನಿಗಿದ್ದಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನ
ಮನುಷ್ಯತ್ವವೇನು ಮರೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ
ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲಿನ
ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿತ್ತು.

ಮನುಷ್ಯನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ಮಾನುಷ
ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿರುತ್ತ, ಮನುಷ್ಯ
ಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನೇ ಮಾಡಿ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲೆಲ್ಲ
ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು ಕೃಷ್ಣ. ಅವನ
ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಮಹಾಭಾರತ ಅವನ
ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

'ಅಹಂ ಹಿ ತತ್ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಪರಂ ಪುರುಷಕಾರತಃ |

ದೈವಂ ತು ನ ಮಯಾ ಶಕ್ಯಂ ಕರ್ಮ'

ಕರ್ತುಂ ಕಥಂಚನ ||'(ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ, 78)

ಎಂದರೆ, "ಮನುಷ್ಯ ಉತ್ತಮವಾದುದು ಏನನ್ನು
ಮಾಡಬಹುದೋ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ದೈವ ಮಾಡಬಲ್ಲ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು
ಏನೂ ಮಾಡಲಾರೆ!" ಕೃಷ್ಣನ ಅವತಾರದ
ವಿಚಾರವನ್ನು ಆಲೋಚನೆಮಾಡುವಾಗ ಈ ಮಾತನ್ನು
ಮರೆಯಬಾರದು. ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳು ರಾಮನ
ಬಾಯಿಂದಲೂ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ನುಡಿಸಿದ್ದಾರೆ....
'ಆತ್ಮಾನಂ ಮಾನುಷಂ ಮನ್ಯೇ ರಾಮಂ
ದಶರಥಾತ್ಮಜಂ |'

ಹೀಗೆ ರಾಮನಾಗಲಿ ಕೃಷ್ಣನಾಗಲಿ ಮನುಷ್ಯ
ಮಾತ್ರದವರೆಂಬ ವಿವರ ಮನದಟ್ಟಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವರ
ಆದರ್ಶವೇನೂ ಉಳಿಯಲಾರದು. ಅವತಾರದಲ್ಲಿ
ಅತಿಮಾನುಷವ್ಯಾಪರವೇ ಮುಖ್ಯವಾದರೆ
ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಲಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಲಿ
ಒದಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಮಹಾಭಾರತದ್ದು ಕೂಡ ಕೃಷ್ಣ
ಮನುಷ್ಯನೇ. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಭಾಗಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು
ಬಂದರೂ ಈ ಭಾಗ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಪುರಾಣಕಾರರ
ಕೈಕಟ್ಟಿದ್ದು ಇದೇ. ಇದನ್ನು ಅವರು ಕೂಡ

ಕಡೆಗಣಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ
ಬಂದಿರುವ ಈ ಒಕ್ಕಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ....

'ಮನುಷ್ಯದೇಹಿನಾಂ ಚೇಷ್ಠಾಂ ಇತ್ಯೇವಮನುವರ್ತತೇ |
ಲೀಲಾ ಜಗತ್ತತೇ ತಸ್ಯ ಭಂದತಃ ಸಂಪ್ರವರ್ತತೇ ||'
(ಬದನೆಯ ಅಂಶ, 22.81)

ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಜಗತ್ಪತಿಯೂ ಹೌದು,
ಮನುಷ್ಯದೇಹಿಯೂ ಹೌದು. ಅವನ
ನಡವಳಿಗಳೆಲ್ಲ ಲೀಲೆಗಳು, ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಾನು
ಸಾರವಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನು
ಭಗವಂತನಾದರೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅಸ್ತಾದಿಗಳಿಂದ
ಸೇನಸೇವಕಾದುದೇನು? ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕಾದಬೇಕಾದ
ದಿಯೇ? ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಹುಟ್ಟಿಡಗಿಸುವ
ಶಕ್ತಿ ಇರುವವನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಏನು? ಎಂದು
ಆಕ್ಷೇಪವನ್ನೆತ್ತು ವವರಿಗೆ ಪುರಾಣದ ಸಮಾಧಾನ
ಇದು. ಅವನ ಲೀಲೆ ಮನುಷ್ಯರ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲೇ
ಆದುದರಿಂದ ಈ ನಾಟಕ; ಈ ನಾಟಕವೂ ಅವನ
ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವುದು. 'ಜಟ್ಟಿ ಚಾರಿಬಿದ್ದರೆ
ಅದೂ ಒಂದು ಪಟ್ಟು' ಎನ್ನುವ ಗಾದೆಯಂತೆ ಈ
ವಿವರಣೆ !

ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೀಗೆ
ನಿರಾಕರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಆಗುವ ಲಾಭವಾದರೂ
ಏನು? ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಅದರ, ಗೌರವ, ಭಕ್ತಿಗಳು
ಹೆಚ್ಚುವವೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೋ? ಆದರೆ
ಪುರಾಣಗಳನ್ನೋದಿ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು
ಕೊಂಡವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಗೌರವ
ಮೂಡುವುದು ಕಷ್ಟವೇ. ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು
ಅವಧಾನದಿಂದ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು
ಅದರ ಮೂಡಿಯೇ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ
ಅಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಕೃಷ್ಣನ ಮನುಷ್ಯತ್ವ.

ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ, ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಾಭಾರತ
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ,
ಎಂದಾಗಲಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡವನಲ್ಲ
ಕೃಷ್ಣ. ಯುದ್ಧದಿಂದ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಬಹುಜನರ
ಸಾವು ಜರುಗುವುದು ಯಾರಿಗೆ ಹಿತ? ದುಷ್ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ
ದಮನವಾಗಬೇಕಾದರೂ, ಸೇನೆಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ
ತೊಡಗಿಸಬಾರದೆಂದೇ ಕಂಸವಧೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ
ಜರಾಸಂಧವಧೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು
ಮಲ್ಲಯುದ್ಧವನ್ನಷ್ಟೆ. ಪ್ರಸಕ್ತರಾದ ಎದುರಾಳಿಗಳನ್ನು
ಮೀರಿ ಇತರರಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ನಡೆಯಬಾರದೆಂದು ಅವನ

ಕಾತರ. ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧವನ್ನು ತಡೆಯಲೆಂದೇ ವಿರಾಟನಗರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯದೊರೆತಿದರೂ ಸಾಕೆಂದು ವಾದಿಸಿದ್ದು, ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನು ಕೊಟ್ಟ ಬೆಲೆ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಕಡೆಯವರೆಗೂ ಸಂಧಾನವನ್ನೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿಚಿತವಾದಾಗ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಟ್ಟ.

ಕಡೆಯ ಬಾರಿ ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಕೌರವರ ಕಡೆ ಕೃಷ್ಣನು ಹೊರಟಾಗ, ಅವನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಮನನೀಯವಾದುದು... 'ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ, ಕೌರವರದ್ದು ವೈರದಲ್ಲಿ, ಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯ ದೊರೆಯುವುದಾದರೆ ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಮಾಧಾನ ('ಯದಯುದ್ಧೇನ ಲಭ್ಯೇತ ತನ್ಮೈ ಬಹುಮತಂ ಭವೇತ್', ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ, 73.21). ನಾನು ಕೌರವರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತೇನೆ. ('ಯುತಿಷ್ಯೇ ಪ್ರಶಮಂ ಕರ್ತುಂ' 36). ಆದರೆ ಯುದ್ಧವೇ ನಡೆಯಬೇಕಾದೀತೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ನಿಮಿತ್ತಗಳೆಲ್ಲ ಅದನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ (38)' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಮೇಲೂ ಭೀಮನು 'ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಂತ ನನಗೆ ಶಾಂತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಕೌರವರೂ ನಾವು ಸೋದರರು ತಾನೇ? ಸೋದರರಲ್ಲಿ ಸೌಹಾರ್ದವಿರಬೇಕು. ('ಭ್ರಾತೃಣಾಮಸ್ತು ಸೌಭಾತ್ರಂ '. 74.22)' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗಂತೂ ಯುದ್ಧಬೇಡ; ಅರ್ಜುನನೂ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನಲ್ಲಿ ದಯೆ ಹೆಚ್ಚಿನದು ('ಅರ್ಜುನೋ ನೈವ ಯುದ್ಧಾರ್ಥಿ ಭೂಯಸೀ ದಯಾರ್ಜುನೇ', 23) ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅರ್ಜುನವಿಷಾದಯೋಗದ ವಿವರಣೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬಂದ ಯುದ್ಧವಿಮುಖಿತೆಯಲ್ಲ ಅದು. ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಪಾಂಡವರು ಯುದ್ಧ ಕುತೂಹಲಿಗಳಲ್ಲ; ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯರು, ಧರ್ಮಪರರು. ಮಾನವೀಯತೆ ಅವರಲ್ಲಿ ರೂಢಮೂಲವಾದ ಗುಣ. ಕೃಷ್ಣನು ಪಾಂಡವರ ಪಕ್ಕಹಿಡಿದದ್ದು ಏಕೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದೀತಲ್ಲವೆ?

ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಒಲಿದವನೆಂದರೆ ಕೌರವರನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ದ್ವೇಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವನ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಿ

ಅವನೊಂದಿಗೆ ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆಯುವಹಾಗಿಲ್ಲ, "ನಿನಗೆ ಅರ್ಜುನ ನೊಡನೆಯೂ ನನ್ನೊಡನೆಯೂ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ನೇಹ" ('ಸಮಂ ಹಿ ಭವತಃ ಸಖ್ಯಂ ಮಮ ಚೈವಾರ್ಜುನೇಃ ಪಿ ಚ ' ಉದ್ಯೋಗ ಪರ್ವ, 7.12). ಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ "ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ನೆರವಾಗುತ್ತೇನೆ. (ಸಾಹಾಯ್ಯಮುಭಯೋರೇವ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಸುಯೋಧನ' 16) ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಶಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ('ಅಯುಧ್ಯಮಾನಃ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ನೈಸ್ತಶಸ್ತ್ರಃ' 19), ತಾನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬರ ಕಡೆ ಇರುವುದಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಮಹಾಸೇನೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕಡೆ ಇರುವುದಾಗಿಯೂ, ಯಾರಿಗೆ ಏನು ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳರೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಅರ್ಜುನನೂ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಜುನನೂ ಅದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ. ಅರ್ಜುನ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ, ದುರ್ಯೋಧನ ಕೃಷ್ಣನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ವಿರಾಟಸಭೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜರಲ್ಲರು ನೆರೆದಿರುವಾಗ, ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾದ ಪಾಂಡವರ ಪರವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ವಾದಿಸುತ್ತ "ನೆರೆದಿರುವ ನೀವೆಲ್ಲ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೂ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಯಾವುದು ಹಿತವೋ, ಯಾವುದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ, ಯಾವುದು ನ್ಯಾಯವೋ, ಯಾವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತರುವುದೋ ಅಂತಹ ಉಪಾಯವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ....

'ವಿವಂಗತೇ ಧರ್ಮಸುತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋ |
ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯಾಪಿ ಚ ಯದ್ವಿ ತಂ ಸ್ಯಾತ್ ||
ತಚ್ಚಿಂತಯಧ್ವಂ ಕುರುಷ್ಯಂಗವಾನಾಂ
ಧರ್ಮ್ಯಂ ಚ ಯುಕ್ತಂ ಚ ಯಶಸ್ಕರಂ ಚ ||

(ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ, 1.13-14)

ಇದು ತಾನೆ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರದ ರಹಸ್ಯ? ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯೂ ಇರಲಾರದ ಬಲರಾಮ ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ 'ನ ಚಾಹ ಮುಕ್ತಹೇ ಕೃಷ್ಣಂ ವಿನಾ ಸ್ಯಾತುಮಪಿ ಕ್ಷಣಂ' 7.28) ಅದೇ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ಜೂಜಾಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು

ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ತಪ್ಪೇ ವಿನಾ ಬೇರಾರದೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಖಂಡಿತುಡಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅವನು ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಹಿರಿಯರೆದುರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದನಾದರೂ, ಕೌರವರು ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಇಬ್ಬರೂ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ಅನ್ನೋನ್ಮವಾಗಿ ಸ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇದ್ದರೇ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ...

'ಲಬ್ಧ್ವಾ ಚ ರಾಜ್ಯಂ ಪುರುಷಪ್ರವೀರಾಃ
ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರವೃತ್ತೇಷು ಪರೇಷು ಚೈವ |
ಧ್ರುವಂ ಪ್ರಶಾಂತಾ ಸುವಿಮಾವಿಶೇಯು...
ಸ್ತೇಶಾಂ ಪ್ರಶಾಂತಿತ್ವ ಹಿತಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ ||'
(ಅಲ್ಪೇ, 2, 3)

ಕೃಷ್ಣನ ಮನೋಗತವನ್ನು ಬಲರಾಮ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಅವನಿಗೂ ಕೌರವ ಪಾಂಡವರಿಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ನೇಹ. ಗಡೆಯ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನೂ ಭೀಮನೂ ಅವನಿಂದಲೇ ಕಲಿತವರು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ಅವನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬಯಸಿದಾಗ, ಅವನು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧ ಸಮಾನವಾದುದು ('ಮಯಾ ಸಂಬಂಧಕಂ ತುಲ್ಯಂ') ನಾನು ನಿನಗಾಗಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗಾಗಲಿ ನೆರವಾಗಬಾರದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. (ಸಾಹಂ ಸಹಾಯಃ ಪಾರ್ಥಸ್ಯ ನಾಪಿ ದುರ್ಯೋಧನಸ್ಯ ವೈ | ಇತಿ ಮೇ ನಿಶ್ಚಿತಾ ಬುದ್ಧಿಃ')' ಎಂದು ಹೇಳಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ರಾಮ ಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ ಕೌರವ - ಪಾಂಡವರ ನಡುವೆ ಹಗರಣವಾಗಬಾರದೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟವರು.

ಅವತಾರದ ಉದ್ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಸೇರಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಸದ್ಬುದ್ಧಿ, ಸತ್ಪ್ರೇರಣೆ, ನ್ಯಾಯನ್ಯಾಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಸರ್ವತ್ರ ಸಮದರ್ಶನ, ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಹಿತ ಇವನ್ನು ಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಲು ಬೆಳೆಸಲು ನೆರವಾದರೆ ಅವತಾರದ ಹಿರಿಮೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಕೃಷ್ಣನೆಂದರೆ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯುವವನು ('ಪಾಪ ಕರ್ಷಣಃ ಕೃಷ್ಣ') ಎಂದು ಗೋಪಾಲ ತಾಪನೀಯೋಪನಿಷತ್ತು ಸೂಚಿಸಿತು.

(ಕೃಪೆ: ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕೃತಿಯಿಂದ)

ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. ನೆನಪಿಗೆ

ಕನ್ನಡನಾಡು ನುಡಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ, ಅದರ ವಿಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ.ನಾ.ಯಕರ ಅವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿದರು. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ಗೆ ಬಂಗಾರ ಹಬ್ಬದ ದತ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕೊಡಲು ಬಂದಿದ್ದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಂದರ್ಶನದ ಆಯ್ದ ಭಾಗವಿಲ್ಲದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ನೇಸರು ಡಾ. ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. ಅವರಿಗೆ ಭಾವಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ವಾಚ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿರುವ ಹಾ. ಮಾ. ನಾ. ಅವರದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ವಿನಯ ನಿಧಿ, ಸ್ನೇಹ ಹಾವಳಿ, ವಾಗ್ಮಿ, ಅಂಕಣಕಾರ ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಬಹುಮುಖವಾದುದು. ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. ಅವರ ಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಸ್ಥಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರ ಅವರ ಅಂಕಣಗಳು. ತಮ್ಮ ಅಂಕಣಗಳ ಮೂಲಕ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಂಪನ್ನು ಮನೆ-ಮನೆಗೆ; ಮನಮನಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಿರ್ಮಾಪಕರ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ನಾಯಕ್ ಅವರಿಗೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನಮಾನವಿದೆ. ಅಂಕಣ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾರ್ವಭೌಮರೆಂದೇ ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತ ಅವರು ತಾವು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಬೆಳಕನ್ನು; ಸವಿದ ಸವಿಯನ್ನು ನಾಡಿಗಲ್ಲಾ ಹಂಚುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯವೋ ಅದರ ಪ್ರಸಾರ, ಪರಿಚಯ, ಗುಣಗ್ರಹಣ ಅಷ್ಟೇ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೇವಕರಾಗಿ, ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮನೆಹದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತ್ರಿಕರ್ಣ ಪೂರ್ಣಕವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ

ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಹಿರಿಮೆಗೂ ಅವರು ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಇನ್ನನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ನಾಡಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳೂ ಕಳಸವಿಟ್ಟಂತೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕುಲಪತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಂಜುಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡವರು. ಅವರೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡ ಸೇನಾನಿ. ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಗೇ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಂತ ವೀರ ಕನ್ನಡಗರವರು. "ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ - ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏನಾಗಿದೆ, ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳ ಬಲ್ಲವರು ಇರುವರಾದರೆ ಅದು ಹಾ.ಮಾ.ನಾಯಕರು" ಎಂಬ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಮಾತು ಅಶ್ರುಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಅವರಂತೆ ಕನ್ನಡ ವಾಚಕ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆ ಪಡೆದ ಲೇಖಕರು ಬಹಳ ವಿರಳೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾಳಜಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾದುದು. "ಕೇವಲ ಜೀವಿಸಿದ್ದರೆ ಸಾಲದು, ಚೆಲುವಾದ ಜೀವನ ಮಾಡಬೇಕು. ಜೀವನದ ಚೆಲುವಿನಿಂದಲೇ ಒಂದು ಜನ ದೊಡ್ಡವರಾಗುವುದು. ಈ ಚೆಲುವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸದಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಪ್ರಮುಖವಾದುದು ಎಂದರೆ ಅವನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉತ್ಪಾದಕನಾಗಿರುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರವೂ ಬಾಳಲಾರದು. ಯಾವ ಜನವೂ ಬದುಕಬಾರದು" [ಸಂಪ್ರತಿ, ಪುಟ 322] ಎಂಬ ದೃಢ ನಿಲುವು ಅವರದು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಳಹೊರಗೂ ಚಿರಪರಿಚಿತರಾಗಿರುವ ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದವರು. ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. ಅವರು ಕಳೆದ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೂ ತುಸು ಬಿಡುವಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಬೇಸರವಿಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖನರೂಪದಲ್ಲಿ

ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ನಿಮಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಯಾರ ಯಾರ ಪ್ರಭಾವ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಾತಾವರಣ ಹೇಗಿತ್ತು?

ಉತ್ತರ : ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೇಗಾಯಿತು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾನು ನೇರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಲಾರೆ. ಅದರ ಹೀಗೆಯೇ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಆದರೆ ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಕುವೆಂಪುರವರ ಹೆಸರು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅವರ ಹೆಸರು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರು ತುಂಬ ಪರಿಚಿತವಾಗಿತ್ತು. ಕುವೆಂಪುರವರ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಆಗಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದವು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಬೇಕು, ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಬೇಕು' ಎಂದವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾನು ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯವಿರಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಪುಟ್ಟಪುಸ್ತಕವರ ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಹಾಗೆ ನಾನೂ ಪದ್ಯದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಆರಂಭಮಾಡಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಪದಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪದ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಮಿಡ್ಲೆ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ಅದು ನಾನು ಬರೆದ ಕವಿತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೇ. ಒಂದು ಸರ್ಟಿ ನಾನು ನಮ್ಮೂರ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಕೋಟೆ ಇದೆ. ಶಿವಪ್ಪ ನಾಯಕನ ಕೋಟೆ ಅಂತ ಹೆಸರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕವಲೇ ದುರ್ಗ ಅಂತ ಕರೀತಾರೆ. ಅದೀಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಪಾಳುಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದೆ. ಅದು ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆ. ಆ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಾನೊಂದು ಪದ್ಯ ಬರೆದೆ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಪದ್ಯ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಮೊದಲ ಪ್ರಕಟಣೆ ಅಂತ ಹೇಳಬಹುದು. ಆಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಕರ್ಮವೀರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಆಗ ನಾನು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಊರಿಂದೆ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಬಂದಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಅವರೂ ಸಹ ಕರ್ಮವೀರದ ಆರಾಧಕರೇ ಆಗಿದ್ದರು.

ಇಂತಹ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕವನ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ತಂದೆಯವರು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಫೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಫೆಕ್ಟರ್ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದರು. ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಯಣ್ಣ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಫೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಫೆಕ್ಟರ್ ಇದ್ದರು. ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಫೋಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಫೆಕ್ಟರ್ ಎಂದರೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆ. ಅದೊಂದು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪದವಿ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ! ತಂದೆಯವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದೆ. ನಿನ್ನದೊಂದು ಪದ್ಯ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ ಯಂತಲ್ಲಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು, ನಾನು ಹೌದು ಎಂದೆ. ಯಾವ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ ಅಂತ ಅವರು ಕೇಳಿದರು. ನನಗೆ ಆ ಭಂದಸ್ಸು ಎನ್ನುವುದೇ ಹೊಸತು. ಪದ್ಯ ಬರೀಲಿಕ್ಕೆ ಭಂದಸ್ಸು ಬೇಕು ಅಂತ ಗೊತ್ತೂನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತೆ. ಆಮೇಲೆ ಅವರು ನಿನಗೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೋ ಇದು ಯಾವ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದೆಯಂತೆ? ಅಂತ ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು ಭಂದಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದಾದರೂ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದು ಅಂತ ಹೇಳಿದರು. ನನ್ನನ್ನು ಯಾರು, ಎಲ್ಲಿಯವ, ಯಾವೂರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕವಿತೆಯ ಕುರಿತೂ ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ನನ್ನ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಅದರ ಕುರಿತು ನಾಲ್ಕು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಹ ಆಡಿದ್ದರು. ಇವರೊಬ್ಬ ಮಾತ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲಾ ಅಂತ ಅವತ್ತು. ಒಂದು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತನ್ನು ಈ ಮನುಷ್ಯ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಅಂತ ಸಹಜವಾಗಿ ನನಗೆ ಕೋಪ ಬಂತು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನವರ ಹೋಟೆಲು ಅಂತ. ಆ ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ನಾನು ಎರಡು - ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ಸಾಲ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ನೀನೇನಾದ್ರೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ರೆ. ಇನ್ನು ನಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ. ನೀನೇನಾದ್ರೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ರೆ ಮನೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದಾಗಿ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದು. ಈ ಪದ್ಯ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನವರ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋದೆ.

ಅಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುನೋ ಐದನೋ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಬೆಲೆಯಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ತಿಂಡಿ ತಿಂದು ಕಾಫಿ ಕುಡಿದೆ. ಬಿಲ್ ಕೊಟ್ಟರು, ಕೌಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊಡಲು ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಾಭ ಎಂಬವರಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೇಳಿದು, ಏನಿಷ್ಟು ನಿನ್ನ ಕವಿತೆ ಪೇಪರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆಯಲ್ಲ ಎಂದು. ನಾನು ಹೌದು ಎಂತ ಅಂದೆ. ಬಿಲ್ ಎಷ್ಟಾಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರು ಬೇಡ, ನೀನು ಹಣ ಕೊಡುವುದು ಬೇಡ ಅಂತ ಹೇಳಿದರು. ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಲಾಕ್ಷಣಿಕರು ಹೇಳಿದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವಲ್ಲದೇ ಇಂಥ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೂ ಇವೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು !

ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಿತ್ರ ಬಳಗೆ ಅಂತ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥ ರಾವ್ ಎಂಬವರಿದ್ದರು. ಅವರ ಜೊತೆ ನಾನೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಬೇಂದ್ರೆ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂವಾದವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹಾಗೆ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆಸುವುದರಿಂದ ನಮಗೇನು ಲಾಭ ಆಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದರೆ ಇವರ ನಿರೂಪಣೆ ಸ್ನೇಹ, ಪರಿಚಯ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ನನಗೆ ಇವೊತ್ತಿನ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಆಯಿತು. ಅವರ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಭಾವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಮಾಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು ಅಂತ ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ದೀಪದಂತಹ ಉತ್ತಮ ಸೃಜನ ಶೀಲಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದ ನೀವು ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಸೃಜನೇತರರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿದ್ದು ಏಕೆ? ಹೇಗೆ? ಅಂದಿನ ನಿಮ್ಮ ನಿರ್ಧಾರ ಈಗ ಸರಿಯೆನಿಸುತ್ತಿದೆಯೇ? ಆ ಕುರಿತು ಏನಾದರೂ ಬೇಸರ?

ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. : ಖಂಡಿತ ಬೇಸರವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಅಂತ ಅಂತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಂತ ಬೇಸರ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇನಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ವಿಮರ್ಶಕರು ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು "ಯಾವ ಸೃಜನ ಶೀಲ ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಬರೆಯದೆ ಇಷ್ಟು ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ

ಲೇಖಕರು ಇವರೊಬ್ಬರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಸಮಾನವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಇದು ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ನಾನು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಸೃಜನೇತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಕೈ ಬಿಡಿಸಿ ಕರೆದದ್ದು, ನಾನು ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾದದ್ದು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕತೆಯೇ ಆದೀತು. ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ. ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿರಬಹುದು, ಸೃಜನೇತರ ವಾಗಿರಬಹುದು. ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯವೇ. ಅಲ್ಲಿ ತರತಮಭಾವ ಸಲ್ಲದು. ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾಗಿರಬೇಕಾದುದು ಮುಖ್ಯ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಅಂಕಣ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಕಣ ಹೇಗಿರಬೇಕು?

ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. : ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯೇಟ್ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುವಾಗ 'ಜನಪ್ರಗತಿ' ಅಂತ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ಇತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನ ಅವರ ಅಂಕಣ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಗಾಗಿ ನಾನು ಮೊದಲು ಅಂಕಣವನ್ನು ಬರೆದೆ. ಜನ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನನಗೊಂದು ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವೂ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ.

ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಕಣ ಅಧ್ಯಯನ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಬೇಕು. ವಿಶಾಲವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬೇಡುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಕಣ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೇ ಟೀಕೆಮಾಡಿ ಬರೆಯಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬಾರದು. ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಬಾರದು ಅಂತಲ್ಲ. ಅದು ಬೇಕು, ಅಗತ್ಯ ಕಂಡಲ್ಲಿ ಅದು ಆರೋಗ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಚಿಕ್ಕಿತ್ತಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೂ ಅವನಿರಬೇಕು.

ಪ್ರಶ್ನೆ : 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಖಂಡ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಅಪವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. : ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸತ್ಯ ಇದೆ ಅಂತ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಾ ಇದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಹ ಒಂದು ಅಖಂಡ ದೃಷ್ಟಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕಾಲದ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಇದು ನಮ್ಮ

ದೌರ್ಬಲ್ಯವೂ ಹೌದು ಅನ್ನಿಸ್ತಾಯಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ಣದಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವತಹ ಒಂದು ಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನಾವೀಗ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅದು ನಿಜ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಸುವರ್ಣಯುಗ ಅಂತ ವಿಮರ್ಶಕರು ಕರೀತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ನಿಮಗೇನನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. : ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತುಂಬ ದೊಡ್ಡದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಅದು ನಮಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದೆ; ಬೆಳೆಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಂತ ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರು ತುಂಬ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಒಂದು ತಿರುವು ಬಂದಿತೆನ್ನಬಹುದು.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬರುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹಳೆಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಲೇಖಕರನ್ನೇ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕಳೆದೊಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಂದಂತ ಸತ್ಯಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಗಳೂ ಕಡಿಮೆ ಅಂತ ನಿಮಗನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಉತ್ತರ : ಹಾ.ಮಾ.ನಾ.: ನಿಜ ಇವತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾನುಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ ಇಂದು ಯೋಗ್ಯರಾದವರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಪುಟ್ಟಪನ್ನವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಾಗ ಜನರಲ್ಲಿ ಋಷಿಪಟ್ಟಿರು. ಅನಂತರ ಅದು ಕಾರಂತ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಮಾಸ್ತಿ, ಗೋಕಾಕರಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಆನಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಾಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಮೌಲ್ಯವೇ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ವಾದವಿವಾದಗಳಿದ್ದವು. ಅನಂತರ ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡರಿಗೆ ಬಂತ, ಅದೂ ಕೂಡಾ ಹೀಗೆ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಕಾರಣವಿಷ್ಟೇ. ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡರು ಬರೆದದ್ದು ಬರೇ ಐದಾರು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಸ್ವಲ್ಪವಿದೆ. ಒಂದು ನಾಟಕವೂ ಅವರ ಸೃಜನಶೀಲ ಅಥವಾ ಸ್ವಂತದ್ದಲ್ಲ. ಸ್ವಂತದ್ದು ಅಂತ ಹೇಳಿದರೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ನಾಟಕ 'ಅಂಜುಮಲ್ಲಿಗೆ' ಅದಕ್ಕೆ ಅಂತ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಯಶಸ್ಸು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ

ಆ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡಿದರೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರ.ತಿ.ನ. ಅವರಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಬೇಸರದ ಸಂಗತಿ

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಹಾ.ಮಾ.ನಾ. : ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಗಲ್ಭವಾದ ನಾಲ್ಕನೇ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದಾದ್ದು ಒಂದು ಮಲೆಯಾಳಂ, ಒಂದು ಬಂಗಾಳ, ಒಂದು ಉರ್ದು, ಹಿಂದಿಯಲ್ಲೂ ಒಂದು ಶ್ರೀಮಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇದೆ ಅಂತ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಂದರ್ಶನ : ಡಾ. ಜಿ. ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ

ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕ ಪೇರಿಕೆ

ಕ್ರ.ಸಂಖ್ಯೆ	ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರು	ಲೇಖಕ/ಲೇಖಕಿಯರು
೧.	ಮಹಿಳೆ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ	ಎನ್. ಗಾಯತ್ರಿ
೨.	ಅಮೇರಿಕಾ ಅಮೇರಿಕಾ	ನಾಗತಿಹಳ್ಳಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್
೩.	ಪುರುಷೋತ್ತಮ	ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾರ್
೪.	ಶಬ್ದಲೋಕ	ಗಾಯತ್ರಿ ಮೂರ್ತಿ
೫.	ಚಕ್ರ	ಜಿ. ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣ್‌ರಾವ್
೬.	ಭೂಮಿಯ ವಯಸ್ಸು	ಟಿ. ಆರ್. ಅನಂತರ್‌ರಾವ್
೭.	ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಳೂರು	ಕೆ. ಚಂದ್ರಮೌಳಿ
೮.	ಶ್ರೀ ಶಾರದಾದೇವಿ ಜೀವನ ಗಂಗಾ	ಸ್ವಾಮಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾನಂದ
೯.	ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ ಆಯ್ದು ಹರಟೆಗಳು	ಅ.ರಾ. ಮಿತ್ರ / ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರು
೧೦.	ಕಲ್ಲು ಕರಗುವ ಸಮಯ	ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್
೧೧.	ಕೈಲಾಸಂ ಮತ್ತು ನಾನು	ರಂಗನಾಥ್ ರಾವ್
೧೨.	ವೈದ್ಯನಲ್ಲದ ಡಾಕ್ಟರ್	ಡಾ. ಎಚ್. ಕೆ. ರಂಗನಾಥ್
೧೩.	ಸಮಗ್ರ ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳು	ಆ.ರಾ.ಮಿತ್ರ
೧೪.	ನೀಲಾಂಜನ	ಸಾಯಿಸುತೆ
೧೫.	ನಮ್ಮ ಊರಿನ ರಸಿಕರು	ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ
೧೬.	ರಂಗ ಪ್ರಪಂಚ	ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.
೧೭.	ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ ಮತ್ತು ಭಗವದ್ಗೀತೆ	ಎಸ್. ಜಿ. ಸರ್ ದೇಸಾಯಿ
೧೮.	ಬೇಕರಿ ಶಾದ್ಯಗಳು	ದಿಲೀಪ್ ಭೋಸ್
೧೯.	ಮಾಂಸಹಾರಿ ಏಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ	ಎಚ್. ಬಿ. ಶಿವಲೀಲಾ
೨೦.	ಭಿತ್ತಿ	ಆನಂದ್ ದೇಶಪಾಂಡೆ
೨೧.	ಪ್ರೇಮಾ ಭಟ್ 108 ಕತೆಗಳು	ಎಸ್. ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪ
೨೨.	ಶಾರದಾ ಹೆಮ್ಮಿಗ ಬದುಕು ಬರಹ	ಪ್ರೇಮಾ ಭಟ್
೨೩.	ಅವಸ್ಥೆ	ಕಮಲಾ ಹೆಮ್ಮಿಗ
೨೪.	ಕಣ್ಣು ಕೊಂದು ಕೈಪಿಡಿ	ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ
೨೫.	ಬಾವುಟಗಳು	ಡಿ. ಆರ್. ವೆಂಕಟರಮಣ
೨೬.	ತಂತು	ಎಸ್. ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪ

ಶ್ರೀ ಪುರಂದರದಾಸರ ಮೇಲೆ ಗದುಗಿನ ನಾರಣಪ್ಪನ ಪ್ರಭಾವ !

|| ಸಿ.ಕೆ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾವ್ ||

ಏನು? ಪುರಂದರದಾಸರ ಮೇಲೆ ಗದುಗಿನ ನಾರಣಪ್ಪನ ಪ್ರಭಾವವೇ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಹೌದು. ಅದು ಹದಿನಾರಣಗೂ ನಿಜ; ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರೂ ನಿಜ. 'ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪುಪುಸ್ತಕವರು' ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಹಾಡಿದನೆಂದರೆ, ಕಲಿಯುಗ ದ್ವಾಪರವಾಗುವುದು, ಭಾರತ ಕಣ್ಣಲಿ ಕುಣುವುದು ಮೈಯಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳೆ ತುಳುಕಾಡುವುದು" ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿ ಹೊಗಳಿದ್ದರೆ ಪುರಂದರದಾಸರು ನಾರಣಪ್ಪನನ್ನು ಪಿಚಾರಿಪುರ ವ್ಯಾಸನೆಂದು ಕರೆದು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಒಂದು ರಾಗ ತಾಳಮಾಲಿಕಾ ಕೃತಿ ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ. ಆ ಸುಳಾದಿಯನ್ನು ನೋಡೋಣವೇ ?

1 || ರಾಗ || ಮುಖಾರಿ || ಧೃವತಾಳ ||

|| ಹರಿಶರಣರೆನ್ನ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು
ಮನೆಪಾವನವಾಯಿತು ||

|| ಹರಿಶರಣರೆನ್ನ ಕೂಡೆ ಮಾತಾಡಲು ತನು
ಪಾವನವಾಯಿತು ||

|| ಹರಿಶರಣರೆನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಎನ್ನ
ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕುಲ ಪಾವನವಾಯಿತು ||

|| ಹರಿಶರಣರೆನಗೆ ಗತಿ ಹರಿಶರಣರೆ ನಗೆದೇನೆ
ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ||

2 || ರಾಗ || ಶಂಕರಾಭರಣ || ಮಲ್ಯತಾಳ ||

|| ಭಾರತ ಆಗಾಮಿಯ ಗೋಚರನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ
ಮನುಜರಿಗೆ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ||

|| ನೀ ಕವಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡೆ ಶಿಕಾರಿಪುರವ್ಯಾಸನೆಂದೆ
ಸುಕೃತೆನ್ನ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ||

|| ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ನಿನಗೇನು
ಪಿರಿಯವೋ || ೨ ||

3 || ರಾಗ || ತೋಡಿ || ಮಲ್ಯತಾಳ ||

|| ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದೊಳಿದ್ದು ಬಾದರಾಯಣನೆನಿಸಿ ||
ಕೊಂಬಕೆ ಗದುಗೆಂಬ ಪುರಂದೊಳಿದ್ದು ಗದುಗಿನ |

|| ವೀರ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ || ೩ ||

4 || ರಾಗ || ಮಾಳವಿ || ಝಂಪತಾಳ ||

|| ಯದುಕುಲದಲ್ಲುದಿಸಿ ಗೋಪಾಲರ ಕೂಡಾಡಿ
ಗದುಗನಾಡಿ ಆಡಿಯಾಡಿದಂದಿಂದ ||

|| ಸುದುಭಕುತರ ಪ್ರಿಯ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ಗದುಗಿನ
ವೀರನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ ||

5 || ರಾಗ || ಅಶಾಣ || ತ್ರಿಪುಟತಾಳ ||

|| ತ್ರಿಭುವನದ ಸಂಚರಿಸಿ ನಿನಗೆ ಹೊದ್ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ

|| ವಿಭೂತಿದೊಳಗಣ ಗದುಗನಾದೇ ||

|| ಗದು ವೀರನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮೀ

ಪುರಂದರ ವಿಠಲ || ೫ ||

6 || ರಾಗ || ಧನ್ಯಾಸಿ || ಅಟ್ಟತಾಳ ||

|| ಭಾರತಮಲ್ಲ ಭೀಷ್ಮನೆಂಬರು || ಭಾರತಮಲ್ಲ

ಅರ್ಜುನೆಂಬರು || ಭಾರತಮಲ್ಲ ಕರ್ಣನೆಂಬರು ||

|| ಭಾರತಮಲ್ಲ ರಿವರ್ಮಾರಲ್ಲ || ಭಾರತಮಲ್ಲ

ಪುರಂದರ ವಿಠಲ || ಗದುಗಿನವೀರ ನಾರಾಯಣ

ಸ್ವಾಮಿ || ೬ ||

7 || ರಾಗ || ಮಧ್ಯಮಾವತಿ || ಏಕತಾಳ ||

|| ಭೂ ಭಾರವ ನಿಳುಹಿ ಆಜಭವ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ

ಶೋಭನವ ನಿತ್ಯ ||

|| ಈ ಬುಧ ಜನರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಭೂಸುರರಿಗೆ

ಶೋಭನನಿತ್ಯ ||

|| ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ಗದುಗಿನ ವೀರ ನಾರಾಯಣ ||

|| ಪಿರಿಯವೋ ಶೋಭನವನಿತ್ಯೇ || ೭ ||

8 || ರಾಗ || ಮುಖಾರಿ || ಅಡಿತಾಳ ||

|| ಪದುಮನಾಭ ಸಿರಿ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ||

|| ಗದುಗಿನ ವೀರ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ ||

ನಾನು ಈಗ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಎಂಟು ಸುಳಾದಿಗಳಿಗೆ ಪುರಂದರದಾಸರು ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ (ಬತ್ತಿಪ) ಮುಖತ್ತೆರಡು ರಾಗಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸ್ವರ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ಕೆಲವು ಸುಳಾದಿಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಈಚೆಗೆ ನಾನು ಸ್ವರ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಿಮಾನಿಗಳ ಒತ್ತಾಸೆಯ ಮೇಲೆ ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಚ್ಚಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ಸುಳಾದಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪುರಂದರದಾಸರಮೇಲೆ ನಾರಣಪ್ಪನ ಪ್ರಭಾವ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂತು. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಈ

ಸುಳಾದಿಗೆ ಸ್ವರ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ವಿಚಾರ ಏಕೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲವೋ, ಅಂತು ಸೋಜಿಗವೇ ಸರಿ. ಅಥವಾ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಕಾಲಬರಬೇಕು.

ಅವರ ಮೇಲಿನ ಸುಳಾದಿಯ ಮಲ್ಯತಾಳದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾರಣಪ್ಪನನ್ನು 'ನೀ ಕವಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡೆ ಪಿಚಾರಿಪುರ ವ್ಯಾಸನೆನಿಸಿದೆ ನೀ ಒಂದು ನನಗೆ ಸುಕೃತಿಯಾಯಿತು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ ದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಾದರಾಯಣನೆನಿಸಿಕೊಂಬಂತೆ ಗದುಗೆಂಬ ಪುರಂದರದ್ದು ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ನಾರಣಪ್ಪನಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ರೂಪಕ ತಾಳದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಝಂಪತಾಳದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾರಣಪ್ಪನೇ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಿರೂಪವೇ ಎಂಬಂತೆ ಧ್ವನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅಟ್ಟಕಾಲದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಮಲ್ಲನೆಂಬ ಬಿರುದು ಭೀಷ್ಮ, ಅರ್ಜುನ ಹಾಗೂ ಕರ್ಣನಿಗೆ ಜನಿ 'ಸಾಮಾನ್ಯರು ಹೊಂದಿಸಿದರೆ, ದಾಸಸ್ರೇಷ್ಠರು. ಭಾರತಮಲ್ಲ ಇವರಾರೂ ಅಲ್ಲ. ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಭಾರತವನ್ನು ಭಾಮಿನಿ ಶಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಶಿಕಾರಿಪುರವ್ಯಾಸ ಗದುಗಿನ ಪುರವಾಸಿಯಾದ, ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ ಅಂಕಿತ ಹೆಸರನ್ನಿಡುವ ವೀರನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಳಾದಿಯ ಧೃವತಾಳದ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಶರಣರು ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮನ ಪಾವನವಾಯಿತು. ಹರಿಶರಣರು ಕೂಡ ಮಾತನಾಡಲು ತನುಪಾವನವಾಯಿತು. ಹರಿಶರಣರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕುಲಪಾವನವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಗದುಗಿನ ನಾರಣಪ್ಪನೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನೆಂದು ಧ್ವನಿಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಇದರಿಂದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಪುರಂದರ ದಾಸರು ಯಾವಾಗ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನ ಭಾರತವನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಹಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರು? ಅಥವಾ ಯಾವಾಗ ಕೂಲಂಕಶವಾಗಿ ಓದಿದ್ದರು? ಚಿನಿವಾರರಾದ ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಸವಿಯವೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಏಳುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕೆ

ನಾವುಗಳು ಉತ್ತಮ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ದಾರಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಬಹುಶಃ ನಾರಣಪ್ಪನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಆತನಿಂದ ಭಾರತ ವಾಚನವನ್ನು ಕಲಿತು ವಾಚನವನ್ನೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ಸಮೂಹವು ದಾಸರ ಪತ್ನಿ ಸರಸ್ವತೀ ಬಾಯಿಯ ಆಕಾಡಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಾಹವೂ ಅಥವಾ ಅನೇಕ ಸಪ್ತಾಹಗಳಿಗೆ ಭಾರತ ವಾಚನವೇರ್ಪಡಿಸಿ ಅದರ ಪ್ರಭಾವ ದಾಸರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಪರದೇವನೆಂದು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಭಾರತದ ಕೃಷ್ಣ ಚರಿತವು ದಾಸರಿಂದ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ಅಂಕಿತ ರಚನೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಅವಿಭಾಜನವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ದಾಸರು ಅಜರಾಮರರಾಗಲು ಬುನಾದಿಯಾಯಿತೆಂದು ನಂಬಬಹುದೇ? ಇದನ್ನು ವಿದ್ಯನ್ಮುಣಿಗಳು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯ.

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸುಳಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ನಾನು ಬರೆದಿರುವಂತೆ ಪುರಂದರದಾಸರು ನಾರಣಪ್ಪನನ್ನು ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಣಸ್ವಾಮಿಯ ಪರಮಭಕ್ತ ಹರಿಶರಣನನ್ನಾಗಿ ಕಂಡರೋ ಅಥವಾ ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹರಿಶರಣನನ್ನಾಗಿ ಕಂಡನೋ ಅದನ್ನು ನಾನು ಹಿಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಸತ್ಯ ತೋಧಕ ಮಂಡಳಿಯ ವಿದ್ಯನ್ಮುಣಿಗಳು ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆದರೂ ನನಗೆ ತೋಚಿದಂತೆ ಈ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಹರಿಶರಣರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮನ ಪಾವನವಾಯಿತು. ತನುಪಾವನವಾಯಿತು, ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಕುಲಪಾವನವಾಯಿತು ಎಂದು ದಾಸವರ್ಯರು ಹೇಳುವಾಗ ಗದುಗಿನ ನಾರಾಣಪ್ಪನವರೇ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ತಾವು ಬರೆದ ಭಾರತ ವಾಚನ ಮಾಡಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿರುವರೆಂದು ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ. ಅಂದರೆ ನಾರಣಪ್ಪನವರು ಪುರಂದರ ದಾಸರಿಗಿಂತ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಳಬರೆಂದು ಆಯಿತು. ನಾರಣಪ್ಪನ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಸನ್ನಾನ್ಯ ವಿದ್ಯನ್ಮುಣಿಗಳಾದ ಮಾಸ್ತಿಯವರೂ ಕುವೆಂಪುರವರು ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯವರ ಕುಮಾರವ್ಯಾ ಮಹಾಕವಿಯ ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ 'ತೋರಣನಾಂದಿ'ಯ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೋಡೋಣ.

"ಮಹತ್ತಿ ನೋಡನೆ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ವಿಠಲ ಸುಯೋಗವುಳ್ಳ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಈತ ಗಣ್ಯನು, ಕಲಿಯದವರಿಗೂ ಕಾಮಧೇನುವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಜನಜೀವನದ ಹೃದಯವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಹಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯುಟ್ಟಿ ವೀರನಾರಾಣನ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಭಕ್ತಿರಸಾವೇಶದಿಂದ ಆಡುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಭಕ್ತ ಕವಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಲ್ಲಿ ! ಮೈಮರೆತು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಜನ ಮೈಮರೆತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವನು ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯ ತೇವ ಆರಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಅವನ ಆವೇಶವೂ ಬತ್ತುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿವೆ; ಆದರೂ ಜನ ನಿಷ್ಪಂದರಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ.

"ದಂತಕಥೆಯಾದರೂ ಇದು ಭಾವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಏರಿಳಿತಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನತೆಯಿಂದ ರಸಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಸಹೃದಯ ಚೇತನಕ್ಕೆ ಆ ನಾರಾಯಣ ಕೃಪಾ ಸೂತ್ರ ಜಾಲಿತನಾಗಿ ಹಾಡಿದ ಆ ಭಕ್ತ ಕವೀಶ್ವರನಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಪ್ಪದು"

"ನಾಡಿನ ಜನ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಹಾಡಿ, ಹಾಡಿಸಿಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಈ ಕವಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಯಾವ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂಬುದೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದ ತನಕ ಅವನ ಕಾಲ ತೇಲಿ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಮಹಿಮಾವಂತನಾದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ, ಆ ಎಲ್ಲ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲೂ ಅವನಿದ್ದನೆಂಬ ದಂತಕಥೆಗಳು ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳವರು ಆತ ಸುಮಾರು 1230-35ರೊಳಗೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಚರಿತಕಾರರು 1430 ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜಯನಗರದ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ 1530ರಲ್ಲಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನನ್ನು ಭಾಸ್ಕರ ಕವಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ (ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ), 1423ಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಬಾರದು".

"ತನ್ನ ಕಾಲವನ್ನು ಕುಲಗೋತ್ರವನ್ನು ಬಿರುದಾಂಕಿತಗಳನ್ನು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನೇ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ತಮತಮಗೆ ತೋರಿದಂತೆ

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಸೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೆಲವರು ಅವನಿಗೆ ಕಾಲವನ್ನೇನೋ ನಿರ್ಧರಿಸಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಮಹಾಕವಿ ಯಾವಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂದು ಬೇರು ಅಗೆಯುವುದಾದರೂ ಏಕೆ? ಆತ ದೊಡ್ಡ ಕವಿ; ಮತತ್ವದಿಂದಲ್ಲ, ಕವಿತ್ವದಿಂದ ಆತ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಲಾಂಛನವಿದ್ದರೇನು; ನಮಗೆ ಆ ದಿವ್ಯ ಕವಿ ನಮ್ಮವನು; ಕನ್ನಡಿಗನು ; ಕನ್ನಡಿಗರ ಕುಲವನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಬೆಸೆಯುವವನು ಕನ್ನಡಿಗರ ದೊಡ್ಡ ಹೆಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣು; ಮಹಾತ್ಮ"

ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಬಹುಶಃ ಕವಿ ಚರಿತಕಾರರು ನಿರ್ಧರಿಸುವ 1430 ನಾರಣಪ್ಪನ ಜನನವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಕೋರುತ್ತದೆ. 1423ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ಕವಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾರಣ "ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನನ್ನು ಭಾಸ್ಕರ ಕವಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಎಂದು ಭಾಸ್ಕರ ಕವಿಯನ್ನೇ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಇನ್ನೂ ವಿಶದೀಕರಿಸಿರ ಬಾರದೇಕೆ ಎಂದು ನಾವು ಅಂದುಕೊಂಡರೆ 1430ರಲ್ಲಿ ನಾರಣಪ್ಪನ ಜನನ ಎನ್ನುವುದು ನಾವು ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬರುಬಹುದು.

ಈಗ ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಪುರಂದರದಾಸರ ಜನನದ ವಿಚಾರ ಪರಿಶೀಲಿಸೋಣ ಈಗಿನ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ ದಾಸರ ಜನನ 1486 ಎಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ತೀರಿ ಅಣ್ಣಂದಿರು ದಿ|| ಸಿ. ಕೆ. ನಾಗರಾಜರಾಯರು ನಮ್ಮ ತರಂಗಿಣಿ ಅಕಾಡಮಿಯ ಸಾವನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧದಂತೆ ದಾಸರು ಅದಕ್ಕಿಂತ 15 ವರುಷ ಮುಂಚೆ ಜನಿಸಿದ್ದರೆ ಅವರ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಪೂರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಈ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದರು. ದಾಸರು ಅಂಧ್ರಕವಿಸಾರ್ವಭೌಮ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಸಂಸಾರದೊಂದಿಗೆ ಭೇಟಿಮಾಡಿ, ಅವರು ದಾಸರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸೂಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ದಾಸರ ಮಗನ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದರಂತೆ. ಅಂದರೆ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ಸುಮಾರು 1510ರ ಒಳಗೆ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು. ಅಂದರೆ ದಾಸರು ಅವರನ್ನು 1505-6 ಅಥವಾ 7ರ ಒಳಗೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ದಾಸರು 1485ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದರೆ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಕೇವಲ 20 ವರಷಗಳಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಗರಾಜರಾಯರು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ದಾಸರ 1470ರಲ್ಲಿ (1485 ರ ಬದಲು)

ಜನಿಸಿದ್ದರೆ ಅನ್ನವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ 35ಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ದಾಸರೂ ಸಹಾ ಅನ್ನವಾಚಾರ್ಯರಂತೆ 95 ವರುಷ ಬದುಕಿದ್ದು 1564ರಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಮಾಡಬಹುದು.

ಇದಲ್ಲದೆ ನಾರಣಪ್ಪನೇ ದಾಸರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದನೆಂಬ ಘಟನೆಗೂ ಇದು ಪೂರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ದಾಸರ ಜನನದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಾರಣಪ್ಪನಿಗೆ 40 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ 1500ರ ವೇಳೆಗೆ ದಾಸರ ಮನೆಗೆ ಮುಖ್ಯನ ನಾರಣಪ್ಪನು ಬಂದು ಕಾವ್ಯವಾಚನ ಮಾಡಿ ಅವರ ಮೇಲೆ

ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪ್ರಭಾವಬೀರಿ ಮುಂದಿನ ಅವರ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸಂಗೀತ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಬುನಾದಿ ಯಾಗಿರಬಹುದೆಂಬುದಕ್ಕೂ ಪೂರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನನ್ನ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಮಾನವಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋಚಿದ್ದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಆ ದಾಸರ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದು ನಾರಣಪ್ಪನೇ ಖುದ್ದಾಗಿಯೇ ಅಥವಾ ಅವನಿಂದ ಕಲಿತ ಶಿಷ್ಯ ಸಮೂಹವೋ ಎಂಬುದು ನಾನು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಸತ್ಯ ತೋಧಕ ಮಂಡಳಿಯ ವಿದ್ವಾನ್ಮಣಿಗಳು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ದಾಸರ ಜನ್ಮದಿನ ಹಾಗೂ ಕುವಾರವ್ಯಾಸನ ಜನ್ಮದಿನ ಎರಡನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬಹುದು.

ಸುತ್ತಮುತ್ತ

ಬಿ.ಎಸ್.ಕೆ.ಬಿ. ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ ಅಮೃತ ಮಹೋತ್ಸವದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮ ಬಾಂಬೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ (ಬಿ.ಎಸ್.ಕೆ.ಬಿ.ಎ.) ತನ್ನ ಅಮೃತ ಮಹೋತ್ಸವ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಒಂದು ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಧನ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ದಿನಾಂಕ 24-12-2000ದಂದು ನಡೆಸಿದ ಭವ್ಯ ರಸಮಂಜರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಪುಣೆಯ ಖ್ಯಾತ ಕನ್ನಡಿಗ, ಸಮಾಜ ಸೇವಕ ಮತ್ತು ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಸುರೇಶ್ ಕಲ್ಮಾಡಿ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. "ಹುಟ್ಟೂರಿನಿಂದ ಬಹುದೂರ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಕನ್ನಡಿಗರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹರ್ಷ ಪಟ್ಟರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗೌರವ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಯು.ಟಿ.ಐ. ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂವೃದ್ಧಾಶ್ರಮದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ನುಡಿದರು. ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ. ಆರ್. ಉಡುಪರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಕ ನುಡಿ, ಶ್ರೀ ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಹೆಚ್ಚಾರ್ ಅವರಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ಭಾಷಣಗಳಾದವು. ಶ್ರೀ ಎ. ಎಸ್. ರಾವ್ ವಂದಿಸಿದರು. ರಸಮಂಜರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸುವಿಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ಸುರೇಶ್ ವಾಡ್ಕರ್, ಶ್ರೀ ಉದಿತ್ ನಾರಾಯಣ್ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಅಭಿಜಿತ್ ಮತ್ತು ಕು. ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ಶ್ರೀ ಕೆ. ವಿಖ್ಯಾತ್ ಹೆಚ್ಚಾರ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರೂಪಿಸಿದರು.

ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಠಾಣೆ

KANNADA SANGHA, THANE

On its Seventeenth Anniversary
Programme

Presents a Kannada play

ಬಿಂದ ಕಾಳೂರು

(based on Masti's famous story "Chennamma")

by

Fine arts division, Mysore Association, Matunga, Mumbai.

Written & Directed by : Dr. B. R. Manjunath

CAST

Priyanka
Soumya
Ranganath
Shrinivas

Bharati
Manjunath
Arun Seshakumar
& others

On Sunday, 21st January, 2001,

Venue :

Gadkari Rangayatan, Thane

Time :

10-00 a.m.

ADMISSION BY DONOR CARDS.

TRIMURTI

JEWELLERS
GOLD AND DIAMOND
ORNAMENTS

460/4, Venkatesh Niwas,
Ground Floor,
Bhaudaji Road,

Opp Mysore Association,
Matunga (C.Rly.) Mumbai-19.

Phone : 402 34 85